

Hekta på turorientering

Det er selvsagt greit å vite opp ned på et kart, og samtidig trives i skog og mark. Men du trenger verken å være i spesielt god form eller kunne tyde himmelretningene etter sola. Turorientering passer for de fleste.

Ut i naturen: Gudveig og Einar Jørundland har gått turorientering siden begynnelsen av 1980-tallet. De er også aktive orienteringsløpere, og har løpt orientering i over 60 forskjellige land. Samtidig deltar de på nesten alt som finnes av lokale orienteringsløp. – Det er moro å ha et mål med turen, og alltid like gøy å finne en post, sier de to pensjonistene.

TURORIENTERING

Tekst: Kari Byklum

Foto: Kjartan Bjelland

Vi er i grunnen altfor dårlige til å ta med kaffe og niste. Det hender at vi angrer på at vi ikke har med termosene, for det er fantastisk å sette seg ned og nyte naturen, sier Gudveig Jørundland.

Nå er det ikke sånn at 77-åringen har det med å glemme ting. Derimot er det sånn at hun og ektemannen, 80 år gamle Einar Jørundland, fremdeles er aktive orienteringsløpere, og ofte bruker turorienteringskartene når de trener foran mesterskap. Som VM for veteraner, for eksempel.

Men for folk flest handler turorientering om å komme seg ut i skog og mark, og ha et mål med turen.

– Mange går jo tur i Baneheia hver søndag, men det er moro å oppdage nye steder også, sier Gudveig.

Populære poster. Årlig er det minst 65.000 turglade mennesker som leter etter poster i skog og mark her i landet. Det er ikke mulig å finne det eksakte tallet, men i fjor ble det solgt 28.000 papirkonvolutter med turkart. Rundt 1500 av dem var for terreng i Vest-Agder. I tillegg er andelen kjøp av digitale kart økende, og flere av orienteringsklubbene tilbyr også kart med avmerkede poster som kan lastes ned gratis.

– Turorientering er en av de sunneste idrettene som finnes. Ikke bare er det mye god folkehelse forbundet med å bevege seg i ulendt terreng i skogen, det er også fornuftig å lære seg å tyde kart, sier Lasse Arnesen, generalsekretær i Norges Orienteringsforbund.

Omkring halvparten av orienteringsklubbene i Norge tilbyr turorientering. Denne våren har både Kristiansand Orienteringsklubb (KOK), OK Sør, Torridal IL og Søgne og Songdalen Orienteringsklubb satt ut poster i Vest-Agder.

– Vi har satt ut 60 poster fordelt på Odderøya, bymarka ved Bervannet, Gimlemoen og Krok vann nord på Hellemyr. I tillegg har vi Banetrimmen i Baneheia med 20 poster, forteller Øystein Halvorsen i KOK.

Han er «vaktmester», og sørger for at postene som tilhører KOK blir der de skal være.

– Vi er dessverre litt plaget av at noen poster blir revet ned, så det blir en del vedlikehold gjennom sesongen. Men det er moro å se at mange setter pris på det vi gjør. Jeg har inn-

trykk av at det er flest barnefamilier, men også mange godt voksne, gjerne pensjonister, som trives med å gå på turorientering, sier «vaktmesteren» i KOK.

Hver sin rute. Gudveig og Einar Jørundland representerer OK Sør og har tatt God Helg med ut til Stemmane, et område like bak Avenyen på Sørlandssenteret. De har ingen problemer med å finne posten de skal vise oss – det er nemlig Einar som har satt den ut.

– Jeg har ansvar for å sette ut 20 poster hver vår, og så går Gudveig alene etterpå for å se om hun finner dem, forklarer Einar Jørundland.

– Jeg må jo sjekke at han ikke har plassert dem på feil topp, kommenterer kona tørt.

Andre ganger, når de leter etter poster de ikke selv har satt ut, tar de gjerne hver sin rute og ser om begge finner fram.

– Det er jo mange veier som fører til posten, og innimellom er det moro å ta omveier for å få en litt lengre tur, sier Einar.

– Ja, men det er også fordi Einar har en tendens til å peise av gårde og finne posten på egen hånd. Da blir jeg bare hengende etter uten å få orientert selv, og det er så irriterende, smiler hun.

60 poster. Ekteparet har vært med i OK Sør siden klubben ble stiftet på slutten av 1970-tallet. På begynnelsen av 1980-tallet begynte klubben å legge ut poster, og i år arrangerer de Sørtrimmen for 36. gang. I år har klubben satt ut 60 poster, fordelt på Kvåse, Dvergsnes, Hamrevann, Vesterhus, Klepp i Birkenes og Kvarnes. Kartene selges enkeltvis eller samlet på nett, eller samlet i utvalgte butikker. I tillegg tilbyr OK Sør kart med poster over Dvergsnestangen, som kan lastes ned gratis.

Noen av postene ligger lett tilgjengelig i nærheten av parkeringsplasser, mens andre ligger flere kilometer inn i skogen, og kan være vanskeligere å finne. Variasjonen er nettopp det som er viktig for orienteringsklubbene, det skal være noe for alle.

– Innimellom har vi barnebarnet vårt på fire år med oss, og hun synes det er kjempestas å finne poster, sier Gudveig.

– Mange synes det er godt å kunne gå tur i sitt eget tempo, uten å tenke på tidtaking og resultater, men samtidig ha et mål for turen, fortsetter Einar.

Interessante steder. Det ligger mye planlegging bak hver post. OK Sør ruller plasseringen, slik at det ofte går tre-fire år før samme område benyttes igjen. Dermed slipper man å gå i samme turområde år etter år. Postene blir gjerne plassert på steder som har historisk eller kulturell betydning.

– Det kan være på et høydepunkt med helleristning, eller ved bygdeborger fra folkevandringstiden og ved gamle bosteder. Vi tror folk liker at postene plasseres på interessante steder, mener 80-åringen.

Enkelt system. Turorienteringsoppleggene er litt ulike fra klubb til klubb, men stort sett henger det en saks med et spesielt mønster på hver post. Enten klipper man, eller så skriver man ned en kode og registrerer den på nett. Da kan man ta både o-merker og få o-medaljer, avhengig av innsats. Noen steder er det fargekodete kart, slik at fargen indikerer vanskelighetsgraden på turen.

Generalsekretæren i Norges Orienteringsforbund mener mange blir så hekta på orientering at de aldri slutter når de først har begynt.

– Turorientering er et lavterskeltilbud og derfor skal det være noe for alle, uansett alder eller form. Det vesentligste er å få folk ut i naturen. Samtidig ser vi at turorientering er inngangsporten til organisert orientering, og at mange barnefamilier melder inn barna sine, sier Arnesen.

For ekteparet Jørundland var det nettopp barna som begynte å orientere. Og da de ble store og sluttet, fortsatte foreldrene. Nå kan de ikke tenke seg et liv uten, selv om ikke det alltid er like lett å finne fram.

Har gått seg vill. – Du lurer på om jeg har gått meg vill? Hehe, absolutt! Men det er helst i konkurranser hvor jeg har løpt meg ut av kartet, sier 77 år gamle Gudveig.

Han du vært redd for ikke å finne fram igjen?

– Neida, jeg blir aldri redd. Men det er fryktelig irriterende, for man vil jo helst vinne! Men når man går turorientering, bør man heller bruke god tid og se hvor flott det er i naturen.

– Bare se så grønn mosen er i dag, kommenterer ektemannen.

– Ja, den blir alltid så grønn etter at det har regnet. Og har du hørt den fuglesangen? Det er vakkert. Det er nesten litt dumt at ikke vi husket å ta med termosene.

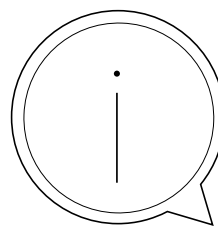
God trim: Det er ikke alltid like enkelt å komme seg fram til postene, men naturopplevelsen er verdt slitet. – Det er en perfekt måte å holde seg i form på, sier pensionistekparet på 77 og 80 år.

Der er den! På hver post henger det en saks med et spesielt mønster. Men stadig flere registrerer heller koden på posten, på nettet.

Nødvendig hjelp: Studer gjerne kartet før du går hjemmefra. Da er det enklere å finne fram. På de fleste kartene står det beskrivelse av hva de forskjellige tegnene betyr. Kompasset bør også med på turen.

Ekteparets tips:

- Studer kartet på forhånd.
 - Begynn med lette poster.
 - Ikke gå for langt i starten, og start med bare noen få poster på hver tur.
 - Ta et orienteringskurs for nybegynnere.
 - Ta det som en tur, og ta med niste og termos.
- Det er satt ut turorienteringsposter i mange bydeler i og rundt Kristiansand og i Søgne/Songdalen. Flere av landsdelens orienteringsklubber tilbyr turorientering.
 - Postene settes vanligvis ut tidlig om våren og hentes inn igjen 1. november. Enkelte steder må postene fjernes før elgjakta i september.
 - Vanskelighetsgraden varierer, noen poster ligger lett tilgjengelig nær parkeringsplass, andre er plassert flere kilometer inn i skogen.
 - Kart med avmerkede poster kan kjøpes på nett og i utvalgte butikker.
 - Sjekk turorientering.no for å finne ut hvilke turer som finnes i ditt nærområde.